

Wáe begħo keots'erushá ts'əniwé nǐdé

Dúkō Canada goghá nǐdé əyi dúle góts'í náts'eda Government of Canada Web site gok'e erahtǎ'é gháré əyi amǐi ke díkagóht'e gogá gode yáǒli ke kəgots'íwá. ʔədire province hé territory gots'ə dene ats'it'e goghá qǎ'e.

Satsóné “computer” erehtǎ'é
t'á ghá nǐdé www.seniors.gc.ca gots'í
ats'ədo gots'ə “ʔqħda Tsǐts'əwhi” kats'enǐwé
ʔəyi dáúdi nǐdé ejə gots'í gots'ede 1-800-622-6232.

 Western
Education | Centre for Research & Education
on Violence Against Women & Children

“ʔəhkw'i qǎ'éle”

ʔamǐi ke ʔqħda ke ʔóné náádó ke kw'ilá, gólóó
ke kw'ilá gots'ə xaré gokáraʔá ke kw'ila
əyi ʔqħda ke gots'í nákdədi gha dúle.

ʔədire ʔayí gogháré dene
ts'its'əwhi keots'erǐhshó
agodə gha gots'ə ékanǐ goch'á
dánǐ ʔqħda ts'ínáts'ədi gogha
ʔərihtǎ'é qǎ'e.

“ʔəhkw'i qǎ'éle”

ʔədire díkaní k'ínagots'əʔa got'á areyóné dene kóyí
denehé nádó ke wáé gots'erihchá gha góʔo. Areyóné dene
díkaní ɛtets'í k'ínagoʔa gha góʔo.

ʔedaxq beʔoŋe nánɛbe anɛt'e háníde, edaxq bóʔó anɛt'e
 háníde, edaxq xáre bekáraʔa anɛt'e háníde ɔyi ʔohda
 tsíts'əwhi t'a tsíkarehda síí níní dúle begha gonezó
 níɡóníʔa q̄t'e. ʔədire ɔrihtl'ɛ dagháre ɔyi əhkw'i q̄t'ɛle
 gogháre keyagowɛ keodenɛshó agoda gha gots'ɛ ɔyi dání
 dene tsíwi ts'ínáqdí hé dání gonəji goch'á dene ts'ínáqdí
 keodenɛshó ada gha. ʔədire ʔohda anet'ɛ gots'ɛ t'ahsí
 got'á tsínəwi haló nídɛ ədire ɔrihtl'ɛ nets'ínádi t'á dúle
 whanɛ anet'e goch'á karihda gots'ɛ.

The views expressed in this publication are the views of the Centre for Research and Education on Violence Against Women and Children and do not necessarily reflect those of the Government of Ontario.

ʔəyi gogháé ɬoq zóɬi t'á goch'áts'ít'e
əyit'á ts'ígots'əwhi hét'e.

?əyi ɾohda ke gogháé łqɔ zôłı t'á gots'enélıle. ?ékagôht'e əyi yudéyé ɾohda ɾakijit'e t'á got'áoréh'áale gots'enıwhé k'êé agots'ıwhé nıdé əyía góɾədi. Dıkanı deneni whela ts'əɾóné dene ke sıı ɾohda ts'ıdənıɾáale kw'ıla, ɾohda tsıkwıhıh kw'ıla gots'ə ɾohda ts'ı k'ədəots'eráhʔa kulı t'ahsáqt'éle kenıwe. ?əyi gogháé łqɔ zôłı t'á gogháre gots'éédi ts'enıwe t'á goch'áts'ıt'e sıı yudéyé dene ts'ılı náts'ədı nıdé ekáá əyi areyóné denché kagôht'e.

ʔq̣hda ts'íts'əwhi ʔayí ʔagórəhdi?

?ayi godi “?qhda ts’[ts’ewhi” ts’adi ayi gqhtlq yeghq gokede ayi ?qhda ts’[ts’ewhi njidé dánj behé k’[nagokw’è goghq, ayi amij k’èokerezhzho ayíá gozj gots’è godaoréchó ayi amij ghokenétq ayíá at’i. Ts[ts’ewhi qt’e ayi dáys amij ?qhda dáot’i niwé kaníkó yenj k’èé ay[whéle gots’è ?qhda k’áorehwé ?qwhéle. ?ayi ?qhda dúś díkaot’i hadi gha dúś ayi húzha kakærøhdś goch’á kærøji t’á, t’ahsá gots’ulø goch’á kærøji t’á, gowhané gogháts’édí goch’á kærøji t’á gots’è ?ógots’erewha, gógháts’édí ch’á kærøji t’á.

Dáyó dene bekó góꞑó dólóó ts'íwhi níde, deké dólóó gúchá ts'íwhi kagórǎhdi.
Dáyó dedené, dǎts'ókwo ts'í k'ádaoruwe gǎhka ts'íyǎwhi níde yets'í k'éorǎhꞑa
kagórǎhdi. ʔǎdire ts'ókú kéá areyóné t'á gots'í k'éots'erǎhꞑa got'á ts'íkǎwi.

Tsǝlǝts'əwǝ ts'ədǝ nǝdǝ əyǝ sǝl dene zhǝl t'ahǝts'ǝlǝ ts'ədǝlǝ ts'ədǝ (dene nǝts'enekǝ, ts'ərhǝtsǝ) gots'ɛ benǝ tsǝwǝ kǝ bekǝdats'erewe denewǝ t'ǝ, dene hǝlǝlǝ bet'anɛ dzǝ eghǝlats'eda bet'ǝ benǝ tsǝwǝ kǝ beghǝlats'eda (ɛkanǝ bet'ǝ nezǝ ɔlɔk'ɔts'ədǝlɛ, bekǝ, bezha ke nezǝ gok'ɔdǝlɛ gha), sǝbǝ ghɔqʔɔnɛ ɛlɛk'ɛch'a ats'ədǝ, dene ts'ǝ dzǝ eghǝlats'eda, dene bɔts'ǝ dɔts'ənǝlǝle ʔats'ǝwhɛ, xarúhtǝ kenǝwǝ nǝdǝ goghɔ nǝkɛrehdlǝ lǝkədǝ kw'ǝlǝ.

ʔəhkw’i q̄t’éle gogháré keyagowé:

ʔəyi amj̄i béhé kagóht’è négode gots’è (ts̄is̄ets’əwhi nód̄d̄i n̄id̄é ehkw’i
adi ben̄en̄ewh̄é)

T’ahsáts’ílá ts’éʔóné bək’ə kágoden̄t̄’é, bekw’én̄é hək’ə, bekw’én̄é
léát̄q̄, yó bək’ə kágots’éts’è dahk’è huh̄w̄íl̄i q̄t’è ékan̄í kó ek̄q̄le
asegoríh̄dlá t’á ajá hadi n̄id̄é.

ʔékaet’éle haíl̄é gúl̄i beḡha agóht’è agújá hiyúú hediréh̄ʔa k’èé q̄t’è,
ts̄ín̄é q̄t’è kw’ílá ajá, n̄əji n̄íq̄t’è ajá kw’íla.

ʔékaet’éle haíl̄é gúl̄i ajá ʔyi yat̄i nádalé ajá goz̄í k̄q̄ta t’ahs̄íá got’í gots’í
at’íl̄é ajá kw’íla.

ʔékaet’éle haíl̄é ʔyi nábe dahk’è béhé edagóhkw’è ʔyi bégot’ín̄é yets’í
keden̄íʔále ke haíl̄é yets’í niyán̄id̄ə ʔyíl̄é dé hiđú káx̄q̄né b̄ól̄s̄s ke gól̄s̄
ke goríh̄sh̄q̄ láet’éle ke yets’í niyák̄iđ̄s̄ yéhénák̄əd̄s̄ goḡha.

ʔékaet’éle haíl̄é ʔyi bes̄q̄bá t’á béhé edegóhkw’è eyi (beshó ékan̄í
gots’è bet’ágots’ede bets’è) bet̄’ul̄é léet’a d̄əʔəriht̄’è náed̄íle ajá t’á.
Wh̄əđ̄i bek̄q̄ gots’è t’ahs̄í h̄ədigoríh̄dl̄s̄ nits’ərihl̄ə t’á.

Gots’è ʔyi bek̄q̄ goȳə got̄i t’ahs̄í gots’í d̄əts’əniʔále k’èé agóht’è
keyagowé, ʔyi bek̄q̄ bé t’ahs̄íle, whá gots’í whan̄é weda gots’íl̄i, s̄q̄da
dáz̄ha bets’éle, b̄əd̄z̄i k’ewela yet’á ərihkw’è bets’éle. b̄əzhúú kw’íla
edaxariht’éle.

ʔəhkw’i q̄t’éle gogháré keyagowé: ʔəyi d̄áts’ət’í t’á denen̄í ts̄íts’əwhi gha beghálats’eda

Bets’í k’áots’ewe k’èé ats’ət’í ʔyi b̄ól̄s̄s ke hé xaré bekáráʔa ke kw’íla
gogháud̄ale gha beghálats’eda ʔyit’á b̄ən̄í ts̄íts’əwhi.

ʔohda ts’íts’əwhi bek’edaots’éréh̄ʔə: nen̄i n̄əxáq̄t’è t’á n̄eréh̄tse ts’ədi.

Sen̄i k’áowhe edets’en̄egw̄é: d̄áoht’í nehwh̄é ékaht’í/n̄ək̄ád̄i t’á gok’én̄ix̄a
sets’í nánaḡiđ̄i gha ts’ədi.

ʔohda ts’q̄dane k’èé bek’ínats’ədi: sen̄i d̄árəhs̄í n̄id̄é bek’ét̄a an̄ət’í gha
ts’ədi.

T’aots’ion̄éʔq̄ nats’ich’o, b̄əz̄i hək’ín̄aots’ənl̄ə ʔyil̄é n̄id̄é díkan̄ejá n̄id̄é
sen̄i kw’íla ékah̄d̄ə ts’ədi.

Bets’í d̄əts’əniʔá láts’it’éle dene gháré z̄q̄ láet’è q̄t’è kan̄íkúlú whá gots’í
whan̄é gots’íl̄i ats’íwh̄é.

Sen̄i d̄áht’í t’á ʔahsú dene ts’íwhih s̄q̄q̄n̄i?

ʔekáá ʔyi d̄áts’ət’í t’á dene ts̄íts’əwhih ts’ədi ekáx̄q̄né z̄q̄ ékaet’è
q̄t’éle, ekáá yó dene k̄óȳi ełeh̄é yádene k̄iđ̄i ke góhé ékagóht’è dé
ékagóht’è.

ʔəhkw’i q̄t’éle gogháré keyagowé ʔyi dán̄ət’í edax̄q̄ bet’á dene
ts’ín̄əwhih s̄q̄q̄n̄i: Warning signs that your action may be abusive:

ʔəyi ʔahsú dene n̄ón̄əji láet’è

ʔəyi yih̄ʔq̄ dene k’ála dúle q̄t’è ékan̄íkúlú n̄in̄i z̄q̄ areyon̄é
dágóht’è nenew̄é k’èé an̄ət’í

ʔəyi gos̄q̄bá n̄ir̄íhl̄ə hé goz̄í t’ahs̄í gots’è kw’íla n̄ir̄íhl̄ə gots’è got̄i
xaré sets’è q̄t’è nenew̄é k’èé an̄ət’í

ʔəyi t’ahs̄ágóht’è “s̄égq̄hl̄ə” gha góʔq̄ ékan̄íkó yih̄ʔq̄ dene kw’íla
ʔyi gogh̄q̄ beḡha dágóht’è s̄q̄q̄n̄i kúl̄i kwa gots’í keden̄éʔále.

ʔam̄j sé ṛəḥda ke tsíwhi?

ṛəḥda tsíts’əwhi gəhtl̄ó xaré gokáráʔa k̄ét’í tsígowhi, xaré gozha dene nechá ʔakj̄it’ḗ ke eyikét’í at’í gots’ḗ xaré gotsóó ke eyikét’í at’í. Gozí gógot’ine ke, gólóó ke, goṛəṇé dene náádó ke gots’ḗ ʔyi am̄j ke gots’ínáádí t’á gok’ókadi ke kw’ílá, s̄óba gots’í nádíle kó gots’ínákadi ke kw’ílá, ʔyi am̄j k̄ó gogh̄ó góʔo ke kw’ílá, ʔyi am̄j s̄óba t’á gogh̄ó gozha h̄əṭ’í kw’ílá gots’ḗ gozí k̄óyí dene t’ahs̄í gon̄ichá gok’ə weda kw’ílá ʔyi am̄j t’ahs̄í gogha k’áowe h̄il̄í kw’ílá q̄t’ḗ ékan̄kó dene tsíwhi n̄idé dene tsíwhi.

ʔayíá keh̄əht’ḗ bet’á dzá góla gha dúle?

Gowhané edets’er̄ehda—dene ts’íli, dene tah ats’əṭ’íle, dene náuwere ts’í d̄əts’əniʔále.

ʔakweré gots’ḗ l̄óó k̄ó náádó ke gúchá ts̄l̄əkəgwi

L̄óó k̄ó goȳə súats’ən̄éṭ’ḗ ɛ̄ləgá náts’ədó

Yih̄əṭ’ḗ ṛəḥda t’ár̄eh ats’íṭ’ḗ (náts’egwe k’ḗ goghá, s̄óba t’á denets’ínádi ka)

ʔədire t’ahs̄í k’áláts’ədó kw’ílá ʔyi ts’əṭ’ú ts’íde, k̄ótúó, ligá ékan̄í

H̄iyúó edits’er̄ehʔá z̄ó lágəht’ḗ dz̄əṇé táon̄éṭ’ḗ íṭ’á n̄odé ts’í areȳəṇé t’ahs̄í denegha got’áor̄ehʔále agot’í gots’ḗ gozí dene gozhá t’á ts̄l̄kats’er̄ehda

Dene gozhá k’ér̄ehchóle t’á k’əts’ər̄əhdi gha dúó lágəht’ḗ

ʔəyi dene dene ṛəṇé náádó ke, dene hólóó ke got’sḗ xaré denekáráʔa ke ayí dákələ t’á dene ts’ínákadi gha dúle.

ʔəyi am̄j ke goṛəṇé náádó ke, gólóó ke got’sḗ xaré gokáráʔa ke ədire t’ahs̄í tac keor̄úzhá k̄əniw̄é dé keoker̄ihsh̄o gha dúle:

1. Beghájdá! “ṛəḥkw’i q̄t’éle” dene ts’íts’əwhi negha ts’enakaré aḡəht’ḗ n̄idé
2. T’ahs̄árh̄di! “negh̄ó nádiehwh̄eh d̄idi” ʔəyi ṛəḥda h̄égode. ʔəyi ayí gogh̄ó n̄əni náda s̄íi kab̄er̄ih̄di.
3. Dágəht’ḗ ka goghájdá! “ʔayí dáh̄lá t’á nets’ínádi gha dúle d̄idi?” Daber̄ih̄ke, ʔəyi yó am̄j ke díkaḡəht’ḗ gogá keor̄ihsh̄o ke h̄égode, t’ahs̄í beh̄é gon̄ají góʔo gha lán̄í ka goghájdá—t’ahs̄áqd̄ə ch’á gowér̄éṭ’í sán̄ígots’er̄əht’á gogha kesán̄ídits’íwhi got’á b̄əts’ínán̄adi.

Godé n̄idé ts̄ine ékan̄éṭ’ḗ. ts̄ine ew̄əḥkw’ḗ z̄óṭí. Belapé nádar̄ih̄tl̄ále.

ʔəyi dene edek’er̄eh gude ḡəḥka ʔab̄ər̄ih̄di. Dene k̄óyí gogháó ke k̄óá dúle t’ahs̄ín̄il̄é edegha gok̄ər̄əhchú q̄t’ḗ ʔyi xaré t’ahs̄í t’ahs̄ákul̄ə k̄əniw̄é l̄óó n̄idé.

ʔəyi ayí gogha dáql̄ə gh̄o dagor̄ih̄ke gots’ḗ ʔyi ékar̄ih̄di gogh̄ó dáken̄iw̄é s̄íi

ʔahz̄o n̄əni k’éch’a agodí s̄óq̄ni k̄ulí goden̄echá gha góʔo.

ʔəyi am̄j dene tsíwhi s̄íi k’əwh̄ər̄əht̄ále, edax̄o nar̄əh̄ja net̄’á ṛəḥda tsích’ə gha t’á gots’ḗ eyi am̄j ts̄iyəwhi s̄íi ʔyi at’íle n̄idé z̄ó ʔyi ṛəḥda h̄égəh̄de wolé

ʔəyi t’ahs̄áqd̄ə ch’á gowér̄éṭ’í sán̄ígots’er̄əht’á gha kesán̄ídits’íwhi gogá keḡəh̄ʔá keoden̄esh̄o gogha

ʔəyi yud̄é nán̄əbe nek̄ót’á ʔyi ayít’a dene gha egh̄álakeda t’á dene ts’ínákadi k’ḗ yágóla gokan̄enew̄é keḡəh̄ʔá.

Dáyə sets’i náts’udí ts’əniwélé nǐdé

Dene l̄q̄ ts̄its’əwhi gogh̄q gudéle niwé q̄t’e. ʔəyi sets’ínáts’udí ts’ədi
gogha gorəhyí t’á. ʔékaníko əyi dene gh̄q dúš nənəwé s̄j̄i ts̄isets’əw̄h̄le
hadi ékaníkúlú k’ála beḡh̄q nən̄i náeda hán̄id̄e:

ʔəkúre béḡqh̄de béḡqh̄de z̄q̄l̄i

ʔəyi əḥkw’i q̄t’éle gogháré keyagowé goer̄ih̄t̄’é goghán̄iʔa gots’ə niñi
béhé ékaní lán̄i nənəwé gh̄q kabér̄ih̄di.

Bétedənəʔiñi z̄q̄l̄i; wh̄i gogh̄q ts̄ikadar̄ih̄d̄a ʔader̄ih̄wéle gogh̄q
kw’ila nəḵ’éch’á agud̄ól̄ə. Łátare yé dene dáot’e han̄iwé k’éḵ q̄t’e s̄j̄i
keots’er̄ih̄sh̄q gha goreh̄zh̄i q̄t’e, ékaníkúlú gots’er̄ih̄chá gha góʔq.

ʔəḥda behé gonəj̄i góʔq gha lán̄i nenewé l̄q̄ nǐdé ekw’aht̄i ka ḡqde. If
an elder is in danger, call the police.

Ts̄inəts’əwhi ékaní goch’á ʔədək’əñədí

ʔəyi ékáá areyq̄né ṛəḥd̄a ʔats’eraade aḡq̄ht’e. ʔékaníko yá nek̄q̄ta
d̄ágot’i nǐdé denehé anə̄t’i náorih̄we hán̄id̄e əyi goʔq ts̄inəts’əw̄i ch̄óle
gha. Nes̄qb̄a nez̄q̄ k’ə̄r̄ih̄d̄i. ʔədire gotí kenanədí əyi nek̄q̄t̄a gots’ə dene
ke gogha net’áoréh̄ʔa anet’e nini negha got’áoréh̄ʔa hégoréh̄ch̄ó.

ʔedax̄q nek̄wé eyá anəts’əʔi, nən̄i ts̄iwi əyíl̄e nǐdé nets’i d̄əgón̄iʔále
gots’ə d̄án̄i edek’ód̄i, edets’əṇe náor̄qh̄we k’é keodenesh̄q láet’éle
nǐdé, edax̄q neʔq̄ṇe náád̄s ke, n̄ól̄s̄s ke gots’ə əyí xaré nekárazá ke əyi
néhé d̄ágot’i yázea gogh̄q keokerih̄sh̄q ékaníkúlú d̄án̄i nəts’i nákad̄i
keokerih̄sh̄q láet’éle nǐdé. ʔékaet’e ékaníkúlú nets’ínakud̄i ḡqka
kagór̄ih̄di gowhané gots’ín̄l̄i goch’á.

Dene denets̄iwhi ékaníkúlú gogh̄q ts̄in̄e ats’it’e

ʔekáá t’ahs̄i goh̄q̄ht’é t’á dúš gogh̄q kákəðək̄wi nenewé əyihé yih̄ʔq
gots’ə sets’ínáts’udí d̄id̄ile. ʔej̄q t’ahsi édá keh̄q̄ht’é t’á:

Nini edax̄q goʔq niñi hé kákəðək̄wi gha dúš gots’ə edegha k’ínaḡqh̄ʔa
gha dúš t’á

Nini negha húzhagowhé kw’ila t’á

Nini sexáq̄t’é edér̄ih̄di s̄q̄q̄ni kw’ila.

Nekárazá ke kw’ila əyi dene denets̄iwhi s̄j̄i ekáá kaní s̄áá q̄t’e ken̄iwé z̄q̄l̄i
gots’ə whané ʔaket’i t’á ekwilá ket’i kəniwé.

ʔəyi dene ts̄in̄əwhi s̄j̄i eyi nek̄q̄t̄ah gots’ə dene ke yegh̄q̄n̄et̄q̄ gots’ə dene
nez̄q̄ q̄t’e kədi t’á.

N̄ól̄s̄s ke kw’ila kereh̄din̄i kw’ila góhé dzá yááḡola əyit’á seghá
ékaḡq̄ht’e gor̄ih̄di gogha negha kéoreh̄d̄ile.

ʔəyi ts̄inəts’əwhi hé ékanet’e əyi yudér̄q̄ht̄a k’ós̄s keodenesh̄q̄le əyit’á.

ʔəyi dene ts̄in̄əwhi s̄j̄i bedáré ékanet’e əyi xaré nez̄ha q̄t’e t’á.

ʔékaní gowhané an̄et’e gha góʔq̄le

ʔədire ts̄inəts’əwhi s̄j̄i ədire t’ahs̄i t’ahs̄ánelá t’á q̄t’éle. ʔəyi dene am̄j̄i
ts̄in̄əwhi əd̄ədin̄i at’i it’á əyike z̄q̄á d̄án̄i dene ts’i k’ínagokeʔa gok’e
gólá q̄t’e.

Dene am̄j̄i dene ts̄iwhi h̄l̄i s̄j̄i bets’ínats’ədi gha góʔq. Ts̄īəts’əḡwi s̄j̄i
dúš xaré wíl̄e agodə əyit’á h̄id̄ó goréʔa hé K’əʔq̄ṇe bet’á dzá gawe gha.

ʔəyi nez̄h̄alé nǐdé nəts̄ós̄ dene ts̄iwhi h̄l̄i nǐdé gots’i náts’ədi gha góʔq.
ʔədire gok̄əd̄i gots’i gohé gon̄ez̄q̄ ts̄in̄e góʔq gháile əyi d̄án̄i dene ts’i
k’ínagokeʔa sékīl̄al̄e l̄q̄s̄i.

T'ahsánəts'ulə goch'á gowérét'í edegha
sánígots'erəht'á gha kesánídits'íwhi

ʔəyi dene tsɪnəwhi hé nánəbé halóó nǐdé gots'ə ʔyi tsɪnəts'əwhi goch'á ɬáá gots'ɪ aqóðə nənəwé nǐdé ʔyi t'ahsánəts'ulə goch'á gowérét'ɪ sánígots'eréht'á gha kesánǐdits'íwhi negha bet'áoréh'á adə gha. ʔəyi ts'óku ʔanət'e gots'ə nədənəlɪ tsɪnəwhí nǐdé ʔyi yó ts'óku tsɪts'əwhí ékanɪ gogha kó góhɪ ke nəts'ínákədi gha dúle. ʔekw'ahtɪ ke kw'ila gozi dene lqə eghálaeda qɬ'e ʔyi denets'ɪ nákədi ékanɪ gogha dene ke gozi at'ɪ qɬ'e. ʔəyike sɪ́ ədire tsɪfets'əgwi gogá kw'ílá ʔyi t'ahsánəts'ulə goch'á gowérét'ɪ sánígots'eréht'á gha kesánǐdits'íwhi gogá suré goghágonéhtə ʔakɪjɪt'e.

Whire goghá nǐdè alá yudǝrǐhtǝ gha keodenǝsho gha góʔo gots'ǝ
amǐ t'sǐgqde gha keodenǝsho gha kw'ila. Yǝ tǎrǐhtǝ gogha nezhuwé
t'ájwa. Nezhúwé t'á nǝzhúǝ, nenáídí, gots'ǝ neǝrǐhtǝ k'e negodí datǝ
gogháré nek'ǝorehjo kw'ila got'ánǝlǝ.

Wác t'ahsánòts'ulò goch'á gowérét'i sánígots'erçht'á gha
kesánídits'íwhi ghq keots'erúshá ts'òñíwé nìdé òyi ʔəhkw'i q't'éle!
web site, www.itsnotright.ca gok'e eraht'í'é gháts'eda.

Dání ʔamǵi dúle denets'ínáodí gha
keots'íʔá

ʔedaxq nɪnɪ tsɪnɔts ʔwhi got'á tsɪkariɬda anɔt'é eyilé nɪdé yihɔʔ nəʔoné nábe tsɪkariɬda, yihɔʔ nɔ́ɔ́ tsɪkariɬda eyilé nɪdé ɔyi yihɔʔ ɔɬda xaré bekáraʔa gotah gots'ɛ dene ɬɔ́ tsɪts'ɔwhi ɔyi got'aré negha eyá lánɛt'ɛ. ʔɔyi goghɔ nəji t'á kw'ila gots'ɛ goghɔ nəni náceda t'á kw'ila ékanɪ behé whanɛ ékanɛt'ɛ gha góɔ́ɔ́le. ʔɔyi amɪɪ dúle nənɛwɛ héggɔde. ʔɔyi yó ayít'a dene gha eghálakeda t'á ɔɬda ts'ɪnáts'ɔdi k'é yágóla agóɬt'ɛ yó kóta yágóla k'ájɛnɛ arcýónɛ kágóɬt'ɛ. ʔɔyi ekw'ahtɪ kw'ilá, ts'óku k'áowe kw'ilá, dene gozhá nozɔ gha dene ts'ɪnádi kw'ilá, dene gharɔhdi kw'ilá gots'ɛ yahtɪ kó kw'ila.

?ɔyi yet'á dene ts'ínákodi gogha tʰuyí gots'í gots'ude ts'eníwé dé gots'í
 gots'ede ɔyile nǐdé ɔyi amǐi ke t'ahsí gha gok'oróhkwi ke gots'í gots'ude
 ts'eníwé dé gots'í gots'ede gots'ɛ gots'í gots'ude ts'eníwé t'á gots'í gots'ede
 kats'ot'í kǔlí dǎúdí nǐdé gots'ɛ yihʔó dene ts'í gots'ede kǔlí dene ts'ínádi
 láet'éle—ékanǐkó dúó edeghǎts'édí, k'achu
 edek'ánaots'ewe gha. ʔǎdire got'áoréhʔá
 agóht'e ɔyi nǎts'ínáts'odi kegóhʔá gogha ɔyihé
 gots'ɛ bet'á dene yánutó láet'e gha. Nǐnǐ zǎá
 ǎdire ayit'á seghá dǎgóot'ɛ nenéwɛ k'ɛɛ gha
 gots'ɛ ayí negha nezǎ t'á nǎts'ínáts'odi negha
 ehkw'í gha. Dúó yihʔó dene kóyí díkanot'í
 nǎts'odi ts'í nǎts'ot'í gha góʔile nǐnǐ negha
 ekút'ále lǎqóǐ. ʔɔyi dúdá néné dene ts'ínákodi
 gha gots'í gots'ede 1 800 661 0844

